

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

Road

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

Elektron nashr. 1762 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 28-fevraldagi
333/5-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
Tojirova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umda	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdualilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжоновна	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva MaxliyoXon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloyevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxirovna	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakllantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	
Принципы «справедливой стоимости» в мсфо: достоинства и проблемы применения в банках узбекистана	869
Айтмуродова Рушана Бахтиеровна	
Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishning nazariy jihatlari	876
Allaberganova Asalxon Kadirovna	
Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish hamda amalga oshirish tartibini takomillashtirish	880
Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Yirik soliq to'lovchilar va ularning investitsiyaviy faolligini investitsiyaviy chegirmalar orqali rag'batlantirish	883
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot tayyorlashda foydalaniladigan tuzatuvchi buxgalteriya yozuvlar.....	888
Sheraliyev Xayrulla Karimovich	
Qurilish korxonalarida investitsiyalarni boshqarishning xorijiy tajribalari va ularni mamlakatimizda foydalanish yo'llari	894
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Davlat xaridini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy amaliyati va uni iqtisodiyotga ta'siri.....	900
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Влияние технологических инноваций на международные финансовые рынки, а также на финансовый рынок нашего государства.....	904
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Strategic development of global companies in modern conditions.....	909
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Hududlarda sog'liqni saqlash tizimi asosiy ko'rsatkichlarini noaniq modellashtirish yordamida kompleks baholash.....	914
Ismoilova Dilfuza Ibodullayevna	
Tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalashuv jarayonlarini takomillashtirish.....	923
Kulboyeva Nargiz Majitovna	
Сущность и причины возникновения проблемных кредитов	929
Улмасой Ахмедова Хусан кизи	
The use of digitalization and technologies in updating credit policy.....	934
Otabek Ma'mirjon ogli Azimov	
Финансовое моделирование сценариев развития предприятия с использованием методов многокритериального принятия решений (МКПР).....	938
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich, Yuldosheva Gulnoza Abdinabievna	
Yuqori samarali energiya tejash texnologiyalari va katalizga asoslangan konversiya jarayonlari.....	945
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
Kambag'allikni kamaytirish maqsadida aholining ijtimoiy himoyalash mexanizmini takomillashtirish	951
Kasimova Gulyar Axmatovna	

Tijorat banklarida foiz riski muammosi	957
Turdiyev Abdulhakim Kulbazarovich	
Milliy mahsulotlarni tashqi bozorlarga olib chiqishdagi to'siqlarni bartaraf qilish choralari.....	964
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyalashtirish usullari.....	970
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish konsepsiyasi: strategik yondashuv.....	974
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	
O'zbekiston sanoatida "yashil texnologiyalar"dan foydalanish va barqaror rivojlanish.....	979
Ubaydullaeva Gulchehra Erkabaevna	
Sanoat korxonalarida resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlarini joriy etishning orqali iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash yo'llari.....	985
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
Yashil texnologiyalar asosida sanoatni modernizatsiya qilish	990
Muftaydinov Mansur Kiyomidinovich	
Ta'lim va ilm-fan rivoji – taraqqiyot garovi	995
Jamalova Gulnora Gulomovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida turizm sektorida barqaror bandlikni ta'minlash masalalari.....	1000
To'rabekov Sohijon Sherboy o'g'li	
Yashil energitikani integratsiya qilish va energiya samaradorligini oshirishning zamonaviy usuli (aqlli tarmoqlar-smart grids)	1007
Karimova Salima Elamonovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish	1012
Jo'rayev Botir Abdiyevich	
Yashil iqtisodiyotda tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish samaradorligi (TEM ko'rsatkichlar izohi)	1018
Sharifova Nargiza Djurayevna	
Экономическое образование молодёжи основа будущего страны.....	1023
Айматова Фарида, Айтиниязова Наргиза	
Biznes turizmining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyasi.....	1028
Yangiyeva Sabrina Ixtiyorovna, Daniyarova Feruza Bahriddinovna	
Особенности кредитования сельскохозяйственных организаций и этапы его развития.....	1032
Ж.Я.Нуриллаев	
Xorijiy tajriba asosida O'zbekiston yashil iqtisodiyotini takomillashtirish yo'llari.....	1039
Xikmatova Husnora Fatxulla qizi	
Yashil iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda davlatning roli	1045
Umarov Muzaffar Yusupbayevich, Otamurodov Rasulbek Batirovich, Xaitbayev Jasurbek Otaxanovich, Atadjanov Kadambay Sapayevich	
Mintaqada raqamli transformatsiya rivojlanishida moliyaviy texnologiyalarning ahamiyati.....	1052
Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li	
Tijorat banklaridan olingan kreditni qaytarishda foiz stavkalari ta'sirining tahlili.....	1058
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov.A.V	
Tabiiy va sun'iy tolalarning ekologik ta'siri va yashil ishlab chiqarish texnologiyalariga o'tish bosqichlari.....	1066
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B taqsimotida chakana savdo tarmoqlari bilan marketing asosidagi strategik hamkorlik	1071
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
Мировой финансовый кризис и его влияния на состояние экономики Узбекистана	1076
Раупова Мхлисахон Ибрахимжон кизи	
Uzoq muddatli aktivlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish.....	1087
Hakimov Faxritdin Abdusattorovich	
O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	1093
Djo'rayeva Lola Abdugabbarovna	

Yo'l qurilish tashkilotlarida yo'l qurilish ko'lamini oshirib, samarali resurslar taqsimotini ishlab chiqish.....	1099
Raximov Dilshodjon Turdiali o'g'li	
Ilg'or xorij tajribalaridan O'zbekiston amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	1104
Karimova Komila Daniyarovna	
Ichki audit samaradorligini tahlil qilish metodologiyasi.....	1111
I.G'.Isroilov	
Выведение практического сотрудничества на качественно новый уровень государств центрально-азиатского региона в укреплении концепции «зеленой экономики» в эпоху глобализации.....	1117
Парпиева Наргиза Тахировна	
Kimyo sanoati korxonalarida lean production konsepsiyasidan foydalanish istiqbollari	1122
Gulbayeva Feruza Islomovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida auditorlik xizmatlarining ahamiyati.....	1127
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Tijorat banklari resurs bazasini mustahkamlash yo'llari	1131
Allaberganov Sirojali Saxatovich	
Теоретические основы формирования понятия «финансовая стабильность» Часть II	1143
Алиева Сусанна Сейрановна	
O'zbekiston moliya tizimini raqamlashtirishning rivojlanish tendensiyalari.....	1148
Tashmatova Rano Gaibovna, Qodirov Nurhayot Normuhammad o'g'li	
Theoretical basis of the use of modern information technologies in accounting	1154
Annayev Abdurasul Abdurashidovich, Tojiboyev Jasurbek Shavkat o'g'li, Rustamov Suxrob Asror o'g'li	
Moliyaviy bozorlar chayqalmoqda: investorlar uchun yangi signalmi?	1158
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li, Yaxshiboyev Jahongir Abdualimovich	
Yashil moliyalashtirish va esg samaradorligining iqtisodiyot barqarorligidagi o'rni.....	1166
Yusupov Sherzodbek Baxtiyor o'g'li, Atadjanov Kadambay Sapayevich, Madraimov Xabibulla Madaminovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni kamaytirish bo'yicha tizimlarni takomillashtirish yo'llari	1170
Bekmurodova Mahbuba Mahmudovna	
Maqola: Globalizatsiyada inson resurslarini boshqarishda raqamli transformatsiyaning rejasini tuzish	1177
Salimjonova Gulhayo Asliddin qizi, Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Nabiye Sherzodbek Nurmuhammad o'g'li	
Turizm sanoatida Internet-marketing vositalari va ulardan samarali foydalanish	1182
Babaev Jo'rabek	
Ishlab chiqarishni boshqarishda mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilishning ahamiyati	1190
Asqarova Lobarxon Usmanjanovna	
O'zbekistonda ichki turizm faoliyatini rivojlantirishda transport infratuzilmasini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy jihatlarini	1194
Turopov Maqsudjon	
Kichik biznes faoliyatini rivojlantirishda soliq siyosatini takomillashtirishning ahamiyati	1199
Abdurahmonov Abdumalik Abdug'ani o'g'li	
Madaniy-tomosha xizmatlarining tahlili va uni rivojlantirish yo'llari	1204
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Цифровизация экономики и генезис стран мирового хозяйства	1211
Камилова Наргиза Абдукажоровна	
“Oila va xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi” faoliyati	1216
Xushmurodov Baxtiyor Turg'un o'g'li	
Soliq stavkalarini tabaqalashtirish asosida soliq to'lovchilar iqtisodiy faoliyatini tartibga solish mexanizmlari.....	1220
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish va barqaror rivojlanishga ta'sir etuvchi omillar	1223
Xamdamov Shoh-Jahon Rahmat o'g'li	
Mintaqaning eksport salohiyati tahlili asosida istiqbolli y'nalishlarni aniqlash (Xorazm viloyati misolida).....	1229
Ibadullayev Ergash Bakturdiyevich	

Uy-joy kommunal xo'jaligini mintaqada innovatsion rivojlantirishni boshqaruvi	1235
Adilova Yulduz Shavkatovna	
Bank tizimi likvidligini ta'minlash vositalari va usullarini takomillashtirish	1239
Poyonov Bobir Bekmurod o'g'li	
Milliy brendlarni shakllantirish orqali tashqi bozorlarda raqobatbardoshlikni oshirish	1245
Muratbaeva Eleonora Muxamedjan qizi	
Charm mahsulotlaridan tayyorlangan bolalar transformatsion sumka ishlab chiqarish iqtisodiy samaradorligi	1250
Ismailov Nurulla Tuychibayevich	
O'zbekistonda qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyati: iqtisodiy tahlil va islohotlar zarurati	1256
Raximov Ilyos Ikramovich	
Yoqilg'i-energetika kompleksida innovatsion salohiyatni oshirish strategiyasi	1262
Nabiyeva Saidaxon Abduvaxabovna	
Banklarda moliyaviy xavfsizlik kategoriyasining evolyusiyasi	1268
Qobilov Muxammad Ayubxon Yusufjon o'g'li	
Развитие системы бухгалтерского учёта и отчётности на современном этапе	1273
Мамажонов Акрамжон Тургунович, Юсупова Малика Ботиралиевна	
Практика банковского кредитования предпринимательских субъектов сферы услуг в германии	1279
Мукарова Сарвиноз Маликовна, Каримова Азиза Махомадризовна	
Статистический анализ теневой экономики в узбекистане	1283
Кошанов Абдимурат Азат ули, Абдиразакова Асемай Жандулла кизи	
The importance of using digital technologies in business	1288
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
0,4 kv kuchlanishdan ta'minlanuvchi suv nasoslarini tarmoq faza kuchlanishi yo'qolishidan himoyalash	1292
Xalikova Xurshida Abdullayevna, Nurova Malika Abduzairovna, Mustayev Ruslan Aktamovich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruv tizimining samaradorligini oshirish	1297
Dexkonova Sayidaxon Nurmuxammatovna	
Ijtimoiy-iqtisodiyot va markaziy osiyo mamlakatlari ijtimoiy sohada	1302
Usmanxo'jayeva Surayyo Muxtarovna	
Aksiyalarni ommaviy joylashtirish amaliyotini tashkil etish va o'tkazish bosqichlari	1307
Raimov Farrux Avazjon o'g'li	
Approaches to effective management of tax liabilities through tax auditing	1311
Abdullayev Abror Bozarboevich	
Tijorat banklarida aktivlarni sekyuritizatsiyalash tizimini takomillashtirish	1316
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich	
Tashqi va ichki omillar ta'sirini hisobga olgan holda korxona moliyaviy holati barqarorligining tahlili	1325
Eshkuvatov Azizjon Baxtiyorovich	
Tijorat banklari tomonidan ajratilayotgan kreditlarning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli	1330
Masharipov Rasulbek Jo'rabekovich	
Sun'iy intellekt asosida bank tizimini modernizasiya qilish va samaradorligini oshirish	1333
Boykulov Baxriddin Karshievich	
Aksiyadorlik jamiyatlarini moliyalashtirish manbalaridan samarali foydalanish	1338
Arifjanova Yayraxon Usmonxo'jayevna	
Ipoteka obligatsiyalarining mamlakat iqtisodiyotining o'sishidagi ahamiyati hamda mazkur obligatsiyalar bilan bog'liq risklar	1343
Ibrohimov Yorqinjon To'liqin o'g'li	
Анализ спроса и потребительского поведения на продукцию, выращенную гидропонным методом	1349
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Global moliyaviy inqirozlar sharoitida aholi daromadlarining barqarorligini ta'minlash strategiyalari	1355
Qurbanov Ulug'bek Erkinovich, Nutfullayev Shohrux Mexli o'g'li	

“O‘zbekistonning “yashil iqtisodiyot”ga o‘tish strategiyasi: mavjud muammo va istiqbolli imkoniyatlar”	1359
Ismailov Dilshod Anvarjonovich, Akramova Aziza Abduvohidovna	
Aksiyadorlik jamiyatlarida davlat xaridlarini tashkil etish amaliyotini takomillashtirish.....	1366
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
O‘zbekistonda ekologik turizmni rivojlantirish masalalari	1372
Abduraxmonova Ziyoda Abdullayevna	
Netto ish haqini hisoblashning innovatsion usullari.....	1378
Mirmahmudov Murod Ismatovich	
Xizmat ko‘rsatish sohasida tadbirkorlik: iqtisodiy va ijtimoiy istiqbollar	1383
Xaydarova Shoxista Davranovna	
Texnologiya fanida sun‘iy intellekt va kompyuter texnologiyalaridan foydalanish	1388
Ashurov Nazar Raxmatullaevich	
Korporativ xaridlarni amalga oshirishdagi byurokratik to‘siqlar va ularni bartaraf etish usullari	1391
Qurbanov Shohboz Lutfillayevich	
Yashil yondashuvlar asosida barqaror iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	1396
Ubaydullaev No‘monjon Isroilovich	
Qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini SWOT va pestel tahlil qilish orqali iqtisodiy bashoratlash.....	1401
Karimova Maftuna Nurdinovna	
O‘tkir revmatik isitmasi bor bolalarda kardiometriya ko‘rsatkichlarining statistik tahlili	1407
Muxamadiyeva Lola Atamuradovna	
Ways to develop digital economy and electronic government in UZBEKISTAN	1418
Nuriddinova Dilshodaxon Abdulla kizi	
O‘zbekistonda hayot sug‘urtasining joriy etilishi va unga ta’sir etuvchi demografik omillar ta’siri.....	1422
Mirzamahmudova Madina Odiljon qizi	
Global iqlim o‘zgarishining turizm sektoriga ta’siri: muvofiqlashtirish va barqarorlikka erishish strategiyalari	1428
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
Prospects for the development of islamic microfinance services in uzbekistan.....	1433
Sadullaeva Gulnoza Usmanovna	
Global iqlim o‘zgarishi riski uning mamlakat iqtisodiyoti moliyaviy sektoriga ta’siri	1439
Baratov Sa’dulla Norjigit o‘g‘li, Jo‘rayev Behzod Nuraliyevich	
Перспективы унификации налогов на землю и имущество	1444
Акбарова Нилуфар Незматжановна	
Banklarda xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) asosida hisobot tuzish tartibi	1449
Arziboyeva Ravzaxon Sattarovna	
Kichik biznes subyektlari iqtisodiy xavfsizligini ta’minlash mexanizmini takomillashtirish	1454
Akbarov Abdulhamid Akmal o‘g‘li	
O‘zbekiston Respublikasi hududlarida demografik jarayonlarning dinamikasi tahlili	1458
Xamitova Mavluda Sindarovna	
Ta’minot zanjirlarini boshqarishda big datadan foydalanishni afzalliklari	1463
Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich, Quryazov Quryozbek Ergash o‘g‘li	
Yashil texnologiyalardan keng foydalanish – yashil investitsiyalarning poydevori.....	1467
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Raqamli transformatsiya sharoitida tijorat banklarining strategik boshqaruv tizimini takomillashtirish yo‘llari.....	1470
Umurov Jasurbek Jamil o‘g‘li	
Digital neighbourhood contexts in youth employment and competency frameworks	1474
Gulsara Ostonaikulova	
Роль организации антимонопольной политики в национальной экономике в обеспечении экономической безопасности и конкурентоспособности.....	1482
Глазова Марина Викторовна	
Rivojlangan sug‘urta bozorlarida investisiya faoliyati tahlili.....	1487
Suyunov Isomiddin Tilovkobilovich	

O'zbekiston respublikasida qurilish kompleksining hozirgi holati va asosiy rivojlanish tendensiyalari.....	1491
Muxibova Guli Yarkinovna	
Aholining turmush farovonligini oshirishda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning roli	1496
Ostanova Nargiza Baratovna	
Tadbirkorlik faoliyatini boshqarishda rahbarlik uslubi: demokratik rahbarlar	1508
Amonov Mehriddin Oromiddinovich	
Korxonlarni rivojlantirishda yashil iqtisodiyot mexanizmlarini joriy etish	1513
Yusupov Bekzod Ulugbekovich	
O'zbekistonda sog'lomlashtirish turizmi infratuzilmasini rivojlantirishni ko'p omilli ekonometrik modellash asosida prognozlash	1517
Norchayev Asatullo Norbo'tayevich	
"Ijtimoiy himoya" kategoriyasiga qaratilgan nazariy qarashlar evolyusiyasi	1526
Bobonov N.H	
Majburiyatlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirishning nazariy asoslari.....	1532
Ikromova Odinaxon	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish sifatini oshirishda raqamli xizmatlarning obyektiv zarurati	1537
Norov Murodjon Mahmudovich	
Oliy ta'lim xizmatlari mohiyati va rivojlanish nazariyasi.....	1541
Iskandarov Shahboz Shavkat o'g'li	
Davlat-xususiy sheriklikka oid ilmiy yondashuv va qarashlarning rivojlanish tendensiyalari	1545
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Theoretical foundations of time series analysis in green economy	1552
Muradov Rustamjon Sobitkhonovich	
Korxona faoliyati samaradorligini baholashning kompleks yondashuvi: nazariya va amaliyot.....	1563
Xalilov Bekzod Axmatovich	
Aholi real daromadlarini shakllantirishda inson kapitalini rivojlantirishning roli.....	1568
Iskandarova Dilafruz Ikrom qizi	
Yashil iqtisodiyotda transportning tutgan o'rni.....	1573
Yuldasheva Saodat Arslanovna, Otanazarova Charos Baxtiyor qizi	
Xalqaro standartlar asosida hisob siyosati metodologiyasini takomillashtirish.....	1577
Qurbanboev Jurabek Eruvboevich	
Sanoat tarmoqlarini barqaror rivojlantirishda "yashil" iqtisodiyotdan samarali foydalanish istiqbollari.....	1585
Yuldasheva Saida Nematovna	
Mintaqaviy mehnat bozorini tartibga solishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari.....	1593
Azadova Gulnoza Sardorbekovna	
O'zbekistonda yashil sug'urta mahsulotlarini rivojlantirishda xorij tajribalari	1600
Yusufov Asfandiyor Eldor o'g'li	
Понятие и типы финансовых шоков: макроэкономический контекст и микроуровневые последствия	1606
Захарова Ирина Борисовна	
Современное состояние оздоровительного туризма в Узбекистане	1611
Сирлибеков Хабибулло Шакарбоевич	
Impact of industrial development on macroeconomic indicators.....	1621
Olchinboyev Otabek Abdusamad ugli	
Анализ предпочтений на рынке электронной торговли в Узбекистане	1625
Уразов Комил Бахрамович, Хушмуродова Мадина	
Методы оценки деятельности акционерных обществ с учетом инвестиционных рисков.....	1639
Айтмуратова Улбике Жалгасовна	
Xalqaro moliyaviy markazlar va ularning jahon iqtisodiyotidagi roli.....	1645
Sharipova Shaxinabonu Orif qizi	
Development of modern tourism industry in Uzbekistan through smart technologies and digital transformation.....	1649
Master's student at Silk Road University	

Iqtisodiyotda qiymat nazariyasi asosida qishloq xo'jaligida qo'shilgan qiymatni shakllanishi.....	1656
Azizov Shohsuvor Yuldashevich	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar, ularda hisobdorlik va boshqaruvda axborotlarning tahliliyligini oshirish masalalari.....	1659
Yusupov Azizbek Baxtiyor o'g'li	
"Yashil" iqtisodiyotga o'tishda xalqaro hamkorlik: O'zbekistonning tashqi iqtisodiy faoliyatidagi yangi tendensiyalar	1665
Xashimov Pazliddin Zukurovich, Sobirxo'jaev Xadyatillo Billoxon o'g'li	
Uy-joy fondini boshqarishning mazmun-mohiyati va o'ziga xos xususiyatlari	1671
Inoyatova Durdona Shoxaydarovna	
O'zbekiston va markaziy osiyo davlatlari budjet siyosatining qiyosiy tahlili.....	1677
Sharoxmatov Abduraxim Abdulamitovich	
Kambag'allikni qisqartirish – mamlakatda barqaror ijtimoiy-iqtisodiy o'sishni ta'minlash omili sifatida	1683
Tashbaeva Saodatxon Alisherovna	
Финансовые технологии: сущность и задачи	1687
Амонова Хафиза	
O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish holati va investitsiya jarayonlarining o'ziga xos xususiyatlari.....	1690
O'rinov Akmaljon Axmadjonovich	
Byudjet tashkilotlarida ichki audit tizimini shakllantirish: xorijiy tajriba.....	1695
Po'latov Tirkash Sotiboldiyevich	
"Ichki iste'mol uchun qayta ishlash" bo'xona protseduralarini O'zbekiston sharoitida qo'llashning ahamiyati.....	1699
Buranov Husniddin Husenovich, Allabergenov Ozodjon Maksudbayevich	
To'qimachilik sanoatini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish.....	1703
Muxiddinova Kamola Sagdullayevna	
O'zbekiston respublikasida qishloq xo'jaligi tarmog'ining rivojlanishini iqtisodiy tahlili	1708
Aysachev Abdulfotix Abdulfazovich	
Kichik biznes korxonalari uchun eksport salohiyatini oshirish yo'llari va strategiyalar	1714
Mo'minova Kanizaxon	
Buxoro viloyatida agroklastar tizimi rivojlantirish yo'nalishlari va iqtisodiy samaradorligi	1718
Ro'ziyev Sobirjon Samatovich, Boltayeva Shaxnoz Bebudovna	
Temir yo'l tizimini modernizatsiya qilishda imitatsion model asosida tahliliy yondashuv.....	1724
Mamasidikov Muxsinjon Musajonovich	
Климатическая политика и «зеленая» трансформация: Торговля углеродными единицами (Углеродная торговля)	1730
Исламов Шохзод Шухрат ўғли	
O'zbekistonda kichik va o'rta biznes sohasining rivojlanish tendensiyalarini ekonometrik modellarini tuzish asosida baholash.....	1738
Arzikulov Otabek Ali o'g'li, Xudoyorova Ruhshona Toshpo'lot qizi	
Ikkilamchi bozorda noturar joy ko'chmas mulk qiymatini baholashning huquqiy mexanizmini takomillashtirish	1743
Fayziyeva Gulnoza Abdurahmonovna	
O'zbekiston da yashil iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishning strategik yo'nalishlari	1749
Otaxonova Dinora Musaboy qizi	
Tibbiy xizmatlarning rivojlanish evolutsiyasi va samaradorlik hamda xarajatlari tushunchalarining mohiyati.....	1754
Axmedov Zafarjon A'zamovich, Karabayev Sanjar Abdusamatovich, Uraqov Shokir Ulashovich	

TIBBIY XIZMATLARNING RIVOJLANISH EVOLUTSIYASI VA SAMARADORLIK HAMDA XARAJATLARI TUSHUNCHALARINING MOHIYATI

Axmedov Zafarjon A'zamovich

SamDTU mustaqil tadqiqotchisi

Karabayev Sanjar Abdusamatovich

SamDTU "Informatika, informatsion texnologiyalar" kafedrası mudiri, dotsent

Uraqov Shokir Ulashovich

SamDTU "Fizika, biofizika va tibbiy fizika" kafedrası mudiri, dotsent
ORCID: 0000-0002-6267-9675;
e-mail: shokiruraqov74@mail.ru

Annotatsiya: Tibbiy xizmatlar paydo bo'lganidan boshlab bugungi kungacha bir qancha rivojlanish bosqichlarini bosib o'tgan. Bu jarayon butun dunyoda hamda ayrim mamlakatlarda turlicha kechgan. Ushbu maqolada tibbiy xizmatlarning rivojlanish evolutsiyasi, samaradorlik tushunchasi va xarajatlar mohiyatining tahlili yoritilgan.

Kalit so'zlar: tibbiy xizmat, evolutsiya, sog'lomlashtirish, tadbirkorlik, davolash, bemor, shifokor, tarix, samaradorlik.

Abstract: From its inception to the present day, medical services have gone through several stages of development. This has been different all over the world and in individual countries. The article presents an analysis of the evolution of the development of medical services and the essence of the concepts of efficiency and cost.

Key words: medical service, evolution, health care, entrepreneurial treatment, patient, doctor, history, efficiency.

Аннотация: Медицинские услуги прошли несколько этапов развития с момента своего зарождения и до настоящего времени. Это происходило по-разному в разных частях света и в отдельных странах. В статье представлен анализ эволюции развития медицинских услуг и сущности понятий эффективности и себестоимости.

Ключевые слова: медицинская услуга, эволюция, здравоохранение, предпринимательское лечение, пациент, врач, история, эффективность.

KIRISH

Rivojlangan davlatlarning YAIM tarkibida xizmat ko'rsatish sohasining ulushi 60–80 %ni, ilm-fan va innovatsion faoliyatni investitsiyalashga sarflanayotgan mablag'lar esa YAIMga nisbatan 3,0 %ni tashkil etadi.

Ushbu jami mablag'larning 2/3 qismi tadbirkorlik sohasi hissasiga to'g'ri kelmoqda. Bugungi kunda xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyotining tibbiy xizmatlar sohasi rivojlanishi va uning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

O'tkazilgan sotsiologik tadqiqotlar natijalariga ko'ra, mamlakatimizda kunduzgi bemor mijozlarining 39 foizi tibbiy klinikalarga, 61 foizi esa reabilitatsiya va sog'lomlashtirish markazlariga tashrif buyurganini ko'rsatadi. Statistik tahlillar 2023-yilda 5000 dan ortiq bemorning arzonroq tibbiy xizmatlarni olish maqsadida chet elga ketganini tasdiqlaydi. Ularda eng mashhur tibbiy xizmat turi kosmetik operatsiyalar bo'lgan. Shuningdek, bemorlar xorijiy tibbiy xizmatlarga jami 1 million AQSh dollaridan ortiq mablag' sarflagan. Chet elda davolangan bemorlar orasida eng mashhur yo'nalishlar Hindiston, Turkiya va Rossiya davlatlariga to'g'ri keladi.

MAVZUGA DOIR ADABIYOTLAR SHARHI

Xizmatlar sohasi tarkibida tibbiy xizmatlarning o'rne va ularning samaradorligini oshirish muammolari iqtisodiy adabiyotlarda yetarli darajada yoritilmagan. Xususan, Yu. F. Volkov, M. Q. Pardayev, R. Atabayev, A. E. Saak, M. V. Yakimenko, E. S. Fayziyev, V. G. Fedsov, V. S. Bogolyubov, V. P. Orlovskaya, L. P. Shmatko rahbarligidagi bir guruh olimlar bemorxonalar va davolash maskanlari iqtisodiyotiga bag'ishlab darsliklar, o'quv qo'llanmalar va boshqa ilmiy-uslubiy adabiyotlarni nashr ettirgan. Biroq, ushbu asarlarda O'zbekistonda tibbiy xizmatlarning rivojlanish tendensiyalari, tarkibiy tuzilmasi va samaradorligi keng tahlil qilinmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda tibbiy xizmatlarning rivojlanishi, samaradorligi va xarajatlari bo'yicha ma'lumotlar statistik byurolar, sog'liqni saqlash vazirligi hisobotlari hamda xalqaro sog'liqni saqlash tashkilotlari ma'lumotlari asosida yig'ildi. Olingan ma'lumotlar qiyosiy tahlil, trend tahlili va iqtisodiy samaradorlik indikatorlari orqali baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bugungi kunda iqtisodiy faoliyat bilan shug'ullanayotganlar tibbiy xizmatlar atamasi bilan deyarli har bir bosqichda yuzlashmoqda. Bu tushuncha boshqa iqtisodiy-ijtimoiy atamalar kabi o'ziga xos tarixga ega. Tibbiy xizmatlar bugungi ko'rinishida mavjud bo'lmagan davrlarda ham "tabobat" tushunchasi mavjud bo'lgan. Mamlakatimiz hududida qadimda yashagan xalqlarning tibbiyot haqidagi dastlabki yozma ma'lumotlari zardushtiylar kitobi "Avesto"da uchraydi. Undagi "Vendidat" bobida yozilishicha, birinchi tabib Trita ismli shaxs bo'lgan. U "xaoma" deb atalgan mast qiluvchi va narkotik xususiyatga ega ichimlikni kashf etib, uni hayot va salomatlik manbai deb atagan. "Avesto"da odam anatomiyasi va fiziologiyasiga doir ham ma'lumotlar mavjud: inson gavdasi suyak, muskul, yog', miya, tomir, qon, jigar va jigar o'tidan iboratligi qayd etilgan.

Muqaddas islom dini mintaqamizga kirib kelgach, boshlangan davr Birinchi Renessansning poydevori bo'ldi. XI asrda faoliyat ko'rsatgan Xorazm Ma'mun akademiyasida Abu Nasr Mansur, Abulxayr ibn Hammor, Abu Sahl Iso ibn Yahyo al-Masihiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Abu Ahmad ibn Miskavayh kabi mashhur olimlar faoliyat yuritgan. Bu allomalar antik, Yaqin va O'rta Sharq hamda Hindiston ilm-fan yutuqlarini tanqidiy va ijodiy qayta ishlab, uni yuksak bosqichga ko'targanlar.

Abu Sahl al-Masihiy – Abu Ali ibn Sinoning ustozidir. Ibn Sino esa jahon fani tarixida qomusiy olim sifatida tan olingan. Turli manbalarda uning 450 dan ortiq asar yozgani qayd etilgan bo'lib, shundan 242 tasi bizgacha yetib kelgan. Ularning 80 tasi falsafaga, 43 tasi tabobatga, qolganlari esa mantiq, psixologiya, astronomiya, matematika, musiqa, kimyo, axloq, adabiyot va tilshunoslikka oid. Ibn Sinoning "Tib qonunlari" asari Yevropa universitetlarida bir necha asr davomida asosiy tibbiy darslik sifatida qo'llanilgan. U Sharqda "Shayx ur-ra'is", G'arbda esa Avisenna nomi bilan mashhur.

Ikkinchi Renessans – Temuriylar davrida ham tibbiyot rivojiga katta ahamiyat qaratilgan. Samarqandda "Dor ush-shifo" (Shifo maskani) nomli yirik shifoxona faoliyat ko'rsatgan bo'lib, unga Mir Sayid Sharif Sheroziy rahbarlik qilgan. Bu davrda Mansur ibn Muhammad, Mavlono Fayzulloh Tabriziy, Hisobiddin Ibrohim Kirmoniy kabi tabiblar ham samarali faoliyat yuritgan. Shifokorlar yuqori maosh bilan ta'minlangan, hatto hukmdor farmoni bilan ularning maoshlari olimlar, munajjimlar, tarixchilar va muhandislar bilan tenglashtirilgan.

Mustaqillik yillarida, ayniqsa, so'nggi besh yilda sog'liqni saqlash sohasida yuksalishlar kuzatildi. Jumladan, 1995-yilda aholining o'rtacha umr ko'rish darajasi 69,1 yosh bo'lgan bo'lsa, 2020-yilga kelib bu ko'rsatkich 73,7 yoshga yetgan. Onalar o'limi 3,1 barobarga kamayib, 100 ming tirik tug'ilgan chaqaloqqa 21 ta holatni tashkil etdi. Shuningdek, chaqaloqlar o'limi ham 3,1 barobarga kamayib, 1000 tirik tug'ilgan chaqaloqqa 11,5 ta holat to'g'ri kelmoqda.

Mamlakatimizda bolalar salomatligini mustahkamlash borasida emlash darajasi izchil yuqori ko'rsatkichda saqlanmoqda. Ayni paytda 96–98 foiz darajadagi qamrov ko'plab yuqumli kasalliklarning oldini olishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Kasalliklarning tarqalishining oldini olishga qaratilgan kompleks profilaktik choralar

– xususan, sanitariya-gigiyena standartlariga rioya qilish, epidemiyaga qarshi strategik choralarni amalga oshirish, rejalashtirilgan emlash kampaniyalarini tizimli tashkil etish – natijasida o'lat, vabo, poliomyelit, difteriya, chaqaloq qoqsholi, bezgak, qizamiq va qizilcha kabi xavfli yuqumli kasalliklar ustidan nazorat o'rnatildi.

Ushbu faoliyat samarasi sifatida O'zbekistonda bir necha xavfli kasalliklar butunlay yo'q qilinganini Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti rasman tasdiqlagan. Xususan, 2002-yilda poliomyelitning yovvoyi shtammi, 2017-yilda qizamiq va qizilcha, 2018-yilda esa bezgak kasalligi mamlakat hududida yo'q qilingan deb e'lon qilingan. Ushbu yutuqlar yuqori malakali tibbiy kadrlar tayyorlash, tizimli sog'liqni saqlash islohotlari va fuqarolarning tibbiy madaniyatini oshirish bilan chambarchas bog'liqdir.

Bugungi kunda respublikamizda sog'liqni saqlash tizimiga malakali mutaxassislarni yetkazib beruvchi bir nechta oliy ta'lim muassasalari faoliyat yuritmoqda. Ular orasida Toshkent tibbiyot akademiyasi, Samarqand davlat tibbiyot instituti, Toshkent tibbiyot akademiyasining Urganch, Termiz va Farg'ona filiallari, Toshkent pediatriya tibbiyot instituti, Toshkent davlat stomatologiya instituti, Toshkent farmatsevtika instituti, Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti hamda Andijon va Buxoro davlat tibbiyot institutlari muhim o'rin tutadi. Ushbu muassasalar milliy tibbiyot tizimining ilmiy va amaliy salohiyatini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynamoqda.

Onalik va bolalik muhofazasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilanib, bu borada qator tizimli tadbirlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, 15 yoshgacha bo'lgan bolalar va homilador ayollar uchun yetti turdagi muhim vitaminlar, shuningdek, parazitlar kasalliklarining oldini olishga xizmat qiluvchi dori vositalari bepul tarqatilmoqda. 2021-yilda bu dastur bilan 11 million nafar aholi qamrab olingan bo'lsa, 2022-yilda bu ko'rsatkich 17 million nafarga yetkazildi. Mazkur tashabbusni moliyalashtirish uchun 100 milliard so'm ajratilishi belgilangan. Temir, yod, foliy kislotasi, vitaminlar va parazitlarga qarshi vositalar orqali aholida kuzatiladigan kamqonlik holatlarining 25 foizga kamaytirilishi maqsad qilingan.

So'nggi yillarda sog'liqni saqlash sohasida olib borilayotgan strategik islohotlar o'zining ijobiy natijalarini bermoqda. Xususan, kutilmagan pandemiya sharoitida davlatimiz sog'liqni saqlash tizimi yetarlicha bardosh ko'rsata oldi. Zudlik bilan tibbiy choralar ishlab chiqildi, koronavirusga qarshi kurashish uchun ixtisoslashgan markazlar tashkil etildi, zarur dori-darmon va himoya vositalarining strategik zaxiralari shakllantirildi. Hududlarda 60 ta kislorod stansiyasi barpo etilib, ularning yordamida tibbiyot muassasalari uzluksiz kislorod bilan ta'minlandi. Bundan tashqari, mamlakatimizda vaksina ishlab chiqarish yo'nalishida dastlabki bosqichdagi amaliy ishlar boshlab yuborildi.

Natijada, pandemiya oqibatlarining keng miqyosda tarqalishiga yo'l qo'yilmadi. Qabul qilingan tezkor va aniq choralar tufayli jamiyatda osoyishta turmush tarzi saqlanib qoldi, iqtisodiy faoliyatda barqarorlik davom etdi. Bu holat, o'z navbatida, mamlakatning salomatlik va xavfsizlik sohasidagi mustahkam poydevorga ega ekanini yana bir bor namoyon etdi.

Tibbiy xizmatlar paydo bo'lgan ilk davrlardan boshlab hozirgi kungacha bir necha muhim rivojlanish bosqichlarini bosib o'tdi. Bu jarayon butun dunyoda va ayrim davlatlarda turlicha kechgan. Ilmiy tadqiqotlarimiz asosida biz tibbiy xizmatlar evolyusiyasining O'zbekiston va jahonda qanday shakllangani haqida jadvallar asosida tahlil olib bordik. Butunjahon miqyosida, ayniqsa yangi tarix davrida, tibbiy xizmatlar evolyusiyasi bir asrlik oralikda 4 bosqichga bo'lingani kuzatilgan. Ushbu bosqichlar yillar oralig'ida aniqlanib, har biri o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lgan (1-jadval).

1-jadval. O'zbekistonda tibbiy xizmatlarni rivojlanish bosqichlari va o'ziga xos jihatlari¹.

Bosqich nomi va davri	Tibbiy xizmatlarning funksiyasi	Xizmat shakli turlari	Boshqaruv konsepsiyasi
1920-1950-yillar Fragmentlashuv bosqichi	-davolash -reabilitatsiya -sog'lamlashtirish	Moddiy	TMBni boshqarish, moddiy buyumlar menejmenti
1950-1970-yillar Shakllanish bosqichi	- davolash -reabilitatsiya -sog'lamlashtirish -marketing	Moddiy	moddiy buyumlar menejmenti, taqsimlash
1970-1990-yillar Rivojlanish bosqichi	- davolash -reabilitatsiya -sog'lamlashtirish -muvozanatni saqlab turish -marketing - tibbiy xizmat sifatini boshqarish	Moddiy, axborot	Tibbiy xizmat

1 Muallifning ishlanmasi

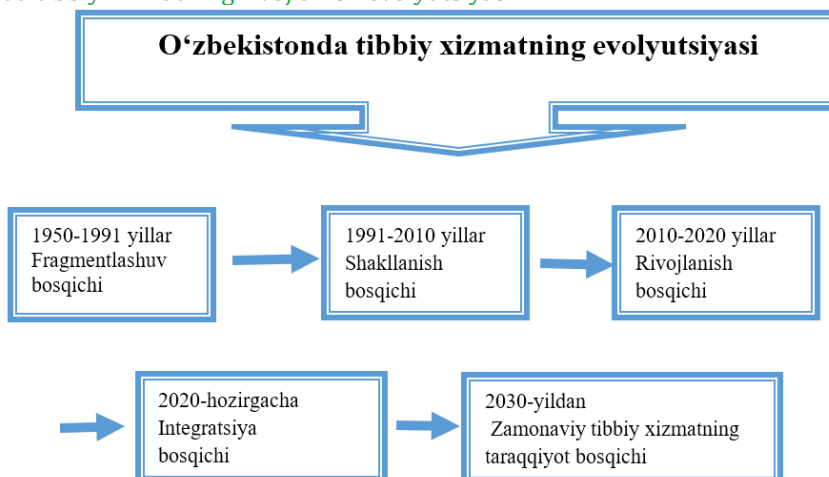
1990-2010-yillar Integratsiya bosqichi	- davolash -reabilitatsiya -sog'lamlashtirish -tibbiy servis	Moddiy, axborot, moliyaviy, xizmatlar	Tibbiy xizmat zanjirini boshqarish
2010-yildan hozirgacha Zamonaviy tibbiy xizmatning taraqqiyot bosqichi ²	-tibbiy xizmatlar assortimentining kengayishi -outsorsing - davolash -reabilitatsiya -sog'lamlashtirish -raqamli texnologiyalardan foydalanib tibbiy xizmatni boshqarish	Moddiy, axborot, moliyaviy, xizmatlar	Tibbiy xizmatni boshqarish, Jamiyatni muhofaza etish

Biz mavjud bosqichlarni o'rganib, hozirgi zamonaviy tendensiyalarni tadqiq qilgan holda, 5-bosqich – “Zamonaviy tibbiy xizmat taraqqiyoti” bosqichini kiritishni taklif qilamiz. Chunki 1990-yildan beri tibbiyot sohasida ancha o'zgarishlar yuz berdi. Aynan 2019-yildagi pandemiya tibbiy xizmat taraqqiyotiga katta hissa qo'shganini ta'kidlash mumkin.

Mazkur bosqichlar barcha mamlakatlarda ham aynan shu yillar oralig'ida kechgan, deb bo'lmaydi. Bunga boshqaruv shakli, urushlar, iqtisodiyot, geografik joylashuv kabi turli omillar ta'sir ko'rsatgan.

Aynan O'zbekistonda tibbiy xizmatlar bosqichlari qanday davrlarda kechgani va hozirgi davrda qaysi bosqichda ekani mavjud ma'lumotlar asosida tahlil qilinib, quyidagicha **1-rasm** shaklida ifodalandi (1-rasm).

1-rasm. O'zbekistonda tibbiy xizmatning rivojlanish evolyutsiyasi³.

Aynan shu yillar oralig'ida bosqichlarning davom etganligi mazkur faoliyatga oid ma'lumotlarning rasmiy manbalarda qayd etilishi asosida aniqlanadi. Bizning fikrimizcha, biz hali ham jahon tibbiy xizmat bozori doirasida o'z o'rnimizni topishga va uni mustahkam egallashga harakat qilmoqdamiz. Shu sababli, hozircha 5-bosqichga o'tganmiz, deb qat'iy ayta olmaymiz. 2030-yilgacha mo'ljallangan taraqqiyot strategiyasini amalga oshirish natijasida ushbu bosqichga erishishimiz mumkin, degan fikrdamiz.

Mazkur bosqichlarda mamlakatimizda tibbiy xizmatning o'ziga xos jihatlarini quyidagicha ifodalash mumkin (2-jadval):

2-jadval. O'zbekistonda tibbiy xizmatlarning evolyusiya davrlarida xarakterli jihatlar⁴.

Bosqich	Belgisi	Boshqariladigan oqimlar
1950-1991-yillar Fragmentlashuv bosqichi	- tibbiy xizmatning mavjudligi - alohida statistikaning yuritilmasligi - tibbiy xizmatning shakllanishi;	Moddiy
1991-2010-yillar Shakllanish bosqichi	- mustaqillikdan so'ng tibbiy xizmatning infratuzilmasining shakllanishi - xususiy sektorning yuzaga kelishi - qonunchilik bazasining yaratilishi	Moddiy

2 Muallif ishlanmasi
3 Muallif ishlanmasi.
4 Muallif ishlanmasi.

2010-2020-yillar Rivojlanish bosqichi	- tibbiy xizmatning faoliyatiga oid statistikaning olib borilishi - doimiy ravishda yuk aylanmasi va tashuvlarni amalga oshirilishi - markaziy, yuqori tashkilotlarning vujudga kelishi - tibbiy xizmat markazlarning yuzaga kelishi - raqamli texnologiyalar va platformalardan foydalanish; - xalqaro tibbiy xizmatning barpo etilishi;	Moddiy, Axborot, Moliyaviy
2020-hozirgacha Integratsiya bosqichi	- xalqaro tibbiy xizmatlarda ishtirokining oshishi - xalqaro reytinglarda o'z pozitsiyasini mustahkamlash - tibbiy xizmatlarda raqobatlashish strategiyalarining mavjudligi	Moddiy, Axborot, Moliyaviy Xizmatlar
2030-yildan Zamonaviy tibbiy xizmatning taraqqiyot bosqichi	- barcha xalqaro reytinglarda o'z o'rniga ega bo'lish - mintaqaviy va umumjahon tibbiy xizmatlar faoliyatini tartiblovchi tashkilotlariga a'zo bo'lish; - raqamli texnologiyalardan foydalanishning ommalashishi; - masofaviy vositalar yordamida tibbiy xizmatni amalga oshirish;	Moddiy, Axborot, Moliyaviy Xizmatlar

Rivojlanish va integratsiya bosqichlarining bir-biri bilan uzviy tarzda sodir bo'lganligini ayrim sohalarda kuzatish mumkin. Biroq umumiy nuqtayi nazardan olib qaraganda, ularni aynan shu yillar oralig'ida sodir bo'lgan deb hisoblash mumkin. Yillar davomida tibbiy xizmatning qo'llanish sohasi o'zgargani natijasida uning turli guruhlanishlari shakllangan. Bizning tavsifimizga ko'ra, tibbiy xizmatlar funksional sohasiga ko'ra quyidagi turlarga bo'linadi (3-jadval):

3-jadval. Tibbiy xizmatlarning marsadi, turi, davolash usullari, geografik joylashuvi, ijtimoiy-demografik va xizmat darajasi bo'yicha tasnifi⁵.

Tibbiy xizmatni maqsadiga ko'ra	
Tibbiy xizmat	Tibbiy xizmatlar va muolajalarni olish uchun sayohatlar.
Sog'lomlashtiruvchi tibbiy xizmat	Tibbiy xizmatdan umumiy sog'liq holatini va farovonlikni yaxshilash uchun foydalanish.
Termal tibbiy xizmat	Shifobaxsh maqsadlarda termal va mineral suvlardan foydalanish uchun tibbiy xizmat ko'rsatish.
Ma'naviy va xordiq olish uchun tibbiy xizmat	Ruhiy va psixik sog'lomlashtirish tibbiy xizmat ko'rsatish.
Taklif qilinayotgan tibbiy xizmatlar turiga ko'ra	
Diagnostic tibbiy xizmat	Diagnostic va tekshiruv xizmatlari.
Davolash tibbiy xizmat	Tibbiy muolajalar va jarrohlik amaliyotlari.
Reabilitatsion tibbiy xizmat	Operatsiyalar va kasalliklardan keyingi tiklanish dasturlari.
Profilaktik tibbiy xizmat	Kasalliklarning oldini olish va sog'liqni mustahkamlash dasturlari.
Sport-sog'lomlashtiruvchi tibbiy xizmat	Faol dam olish va fitnes dasturlari.
Davolash usullari bo'yicha tibbiy xizmat	
An'anaviy tibbiyot	Klassik tibbiy muolajalar va davolash usullari.
Muqobil tibbiyot	Akupunktura, gomeopatiya, naturopatiya, osteopatiya va boshqa usullar.
Fitoterapiya	O'simliklar va dorivor o'tlar bilan davolash.
Gidroterapiya	Suvdan (termal va mineral suvlar, loy vannalari) foydalanib davolash.
Psixoterapiya	Psixologik yordam va qo'llab-quvvatlash usullari.
Geografik joylashuviga ko'ra	
Milliy tibbiy xizmat	O'z mamlakati hududida tibbiy xizmat ko'rsatish

5 Muallif ishlanmasi

Xalqaro tibbiy xizmat	Tibbiy va sog'lomlashtiruvchi xizmatlar olish uchun chet elga tibbiy xizmat ko'rsatish
Tibbiy xizmat davomiyligiga ko'ra	
Qisqa muddatli tibbiy xizmatlar	Bir haftagacha davom etadigan tibbiy xizmatlar protsedurasi
O'rta muddatli tibbiy xizmatlar	Bir haftadan uch haftagacha davom etadigan tibbiy xizmatlar protsedurasi
Uzoq muddatli tibbiy xizmatlar	Uch haftadan ko'proq davom etadigan tibbiy xizmatlar protsedurasi
Ijtimoiy-demografik xususiyatlarga ko'ra	
Oilalarga tibbiy xizmat ko'rsatish	Bolali oilalar uchun tibbiy xizmatlar protsedurasi
Keksalarga tibbiy xizmat ko'rsatish	Keksalar uchun mo'ljallangan tibbiy xizmatlar protsedurasi
Yoshlarga tibbiy xizmatlar ko'rsatish	Yoshlar va talabalar tibbiy xizmatlar protsedurasi
Qul aylilik va xizmat darajasi bo'yicha	
Lyuks tibbiy xizmat	Yuqori darajada qulaylik va tibbiy xizmatlar, eksklyuziv xizmatlar
O'rta toifali tibbiy xizmat	O'rtacha narxdagi tibbiy xizmatlar
iljtimoiy-iqtisodiy tibbiy	Byudjet dasturlari tibbiy xizmatlar

Tibbiy xizmat taklifi yoki uning ijrosi shifokor, hamshira va shu toifadagi boshqa xodimlar tomonidan amalga oshiriladi. Shifokor – tibbiyot xodimi bo'lib, kasallikka chalingan yoki jarohatlangan inson sog'lig'ini tiklash bilan shug'ullanuvchi kasb egasi hisoblanadi. Xalq orasida “doktor”, “vrach”, “tabib” (asosan xalq tabobatiga oid) kabi nomlar keng tarqalgan. Qadimda esa ushbu kasb egalarini “hakim” deb atashgan.

Shifokorlik deb hisoblanadigan kasblarga quyidagilar misol bo'la oladi:

- Pediatr
- Jarroh
- Oftalmolog
- Tish shifokori
- Terapevt
- Ginekolog
- Urolog
- Psixiatr va boshqalar

Biz tibbiy xizmatlarni jamiyat (makroiqtisodiyot) darajasida doimiy ravishda amalga oshiriladigan jarayon sifatida, shuningdek, jamiyatimizdagi tibbiyot sohasida faoliyat yuritayotgan korxonalar (mikroiqtisodiyot) darajasida iqtisodiy faoliyat turi sifatida ko'rib, ularga quyidagicha ta'rif berdik:

Makroiqtisodiy darajada tibbiy xizmatlar – bu turli xil tibbiy xizmatlarni mahalliy va xalqaro yo'nalishlarda ko'rsatish, ularning xarajatlarini oldindan belgilash, bajarilishini boshqarish va nazorat qilish jarayonidir.

Mikroiqtisodiy darajada tibbiy xizmatlar – bu ixtisoslashgan tibbiy korxonalar tomonidan mahalliy va xalqaro yo'nalishlarda iste'molchilarning xizmatdan qoniqishini ta'minlash maqsadida zarur maslahatlarni butun xizmat ko'rsatish jarayoni davomida taklif etishga yo'naltirilgan tadbirkorlik faoliyatidir.

Tibbiy xizmatlar – bu tibbiy xizmat ko'rsatish jarayonida yuzaga keladigan, davolash, reabilitatsiya va sog'lomlashtirish maqsadida shifokor tomonidan eng qulay tashxis va unga mos retsept tanlanadigan, bemor turiga ko'ra davolash usuli belgilanadigan va iste'molchiga zarur maslahatlar berib boriladigan xizmatlar majmuidir.

Tibbiy xizmat – bu shifokor va iste'molchi o'rtasidagi oldi-sotdi munosabatlari asosida aholi tibbiy ehtiyojini qondirish maqsadida amalga oshiriladigan xizmat ko'rsatish faoliyati hisoblanadi.

Mazkur ta'rifning boshqa ta'riflardan farqli jihati – u faqat yukni tashish jarayoni bilan emas, balki bemor (iste'molchi)ga shifokor tomonidan xizmatdan yuqori darajada qoniqish hosil qilishi uchun doimiy maslahatlar berib boriladigan tibbiy xizmat turlarini ham o'z ichiga olganidadir.

Samaradorlik – bu umumiy tan olingan yagona ta'rifga ega bo'lmagan iqtisodiy tushunchalardan biridir. Tadqiqotchilar fikriga ko'ra, samaradorlikning mohiyati o'rganilayotgan obyekt, faoliyat yoki operatsiyaning mazmuni, ularning o'ziga xos xususiyatlari, samaradorlikni o'lchash maqsadi va metodlariga qarab turlicha bo'lishi mumkin.

Quyida samaradorlikka oid bir nechta ta'riflar keltiriladi:

Samaradorlik – mumkin bo'lgan minimal xarajatlar bilan muayyan natijaga erishish yoki mavjud resurslardan imkon qadar ko'proq hajmda mahsulot ishlab chiqarish.

Samaradorlik – iqtisodiy-matematik atama sifatida “samaradorlik nuqtasi”, “samaradorlik chegarasi” kabi tushunchalar doirasida o'rganiladi. Mazkur atama ma'lum bir maqsadga erishish, potensial imkoniyatni ro'yobga chiqarish, vazifani muvaffaqiyatli bajarish ma'nolarini anglatadi.

Samaradorlik – foydalilik.

Samaradorlik – moliyaviy nuqtayi nazardan bir birlik xarajat, sarflangan kapital yoki barcha ishlab chiqarish omillariga nisbatan ishlab chiqarilgan mahsulot yoki ko'rsatilgan xizmat hajmini ifodalovchi ko'rsatkich.

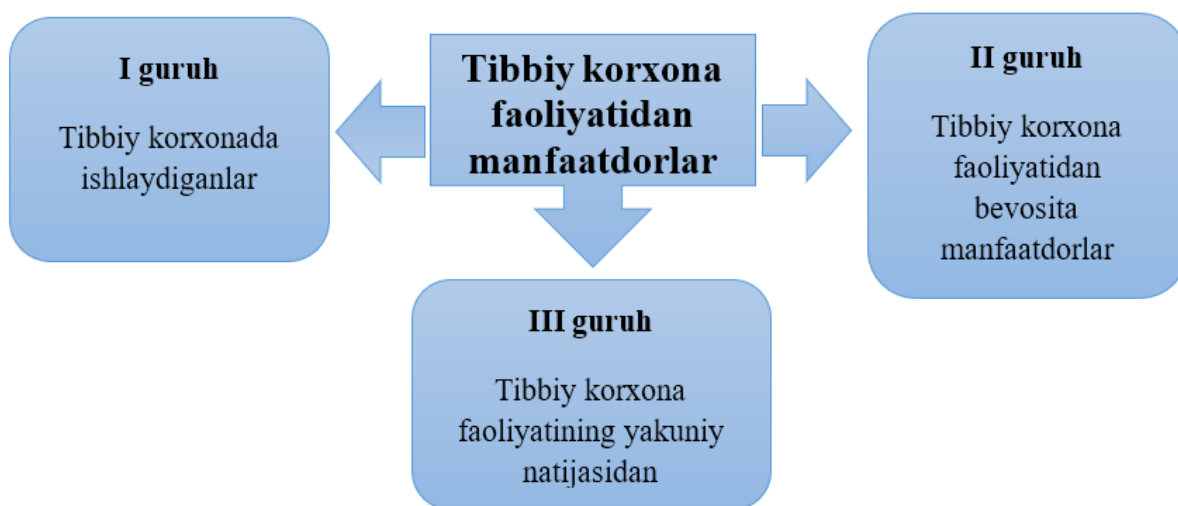
Samaradorlik – iqtisodiy mazmuniga ko'ra ishlab chiqarishning yakuniy natijasi bilan unga ajratilgan resurslar, mablag'lar yoki qilingan xarajatlar o'rtasidagi nisbat sifatida tushuniladi.

Ushbu ta'riflardagi umumiy jihat – bu natija va unga erishish uchun qilingan harakatlar o'rtasidagi bevosita bog'liqlikdir. Ko'plab iqtisodiy adabiyotlarda samaradorlik tushunchasi iqtisodiy samaradorlik doirasida ko'rib chiqiladi. Shuningdek, samaradorlikni iqtisodiy va texnik jihatdan izohlash, ishlab chiqarish va resurslar taqsimotidagi samaradorlik haqidagi yondashuvlar ko'pincha bir-birini to'ldiradi.

Shu asosda biz xizmat ko'rsatish sohasi uchun quyidagi ta'rifni taklif qilamiz:

Xizmat ko'rsatish sohasida samaradorlik – bu xizmat ko'rsatuvchi tomonidan minimal xarajatlar bilan xizmatni yakunlash va iste'molchi ehtiyojini qondirish darajasidir.

Ushbu ta'rifda ham ishlab chiqarish sohasidagi kabi samaradorlik – erishilgan natija va sarflangan resurslar o'rtasidagi nisbat orqali ifodalanadi. Ammo moddiy va nomoddiy ishlab chiqarishning farqli jihatlari shundaki, xizmat natijasi iste'molchi tomonidan qanday qabul qilinishi muhim ahamiyatga ega. Ya'ni, ko'rsatilgan xizmatdan iste'molchi qoniqmagan bo'lsa, u boshqa xizmat ko'rsatuvchini tanlashi mumkin. Masalan, agar bemor tibbiy xizmatdan norozi bo'lsa, keyingi safar boshqa muassasaga murojaat qiladi. Tibbiy xizmat ko'rsatuvchi markaz tomonidan qargalganda, xizmat amalga oshirilgan, xarajatlar qoplangan bo'lishi mumkin, ammo mijoz endi bu markazga qaytmasligi ehtimoli yuqori (2-rasm).

2-rasm. Tibbiy xizmat ko'rsatuvchi korxona faoliyatidan manfaatdorlar.

Samaradorlikni aniqlash va o'lchash korxonaga aloqador shaxslar uchun muhim ahamiyatga ega. Ular quyidagi guruhlariga bo'linadi:

I guruh – bevosita korxonada faoliyat yuritayotganlar: tibbiy korxona rahbari, bo'lim boshliqlari, menejerlar va ishchilar.

II guruh – korxonada ishlamaydigan, ammo uning faoliyatidan manfaatdor shaxslar: malakali mutaxassislar, investorlar (investitsiya kiritgan yoki kiritmoqchi bo'lganlar).

III guruh – korxona tomonidan amalga oshirilgan faoliyatning yakuniy natijalaridan foyda oluvchi subyektlar: xizmat iste'molchilari, hisobot talab qiluvchi va nazorat qiluvchi davlat tashkilotlari (soliq, moliya, statistika, bojxona).

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tibbiy xizmatlar tizimining evolyutsion rivojlanishi, uning samaradorligini baholash hamda xarajatlar mexanizmlarini chuqur o'rganish sog'liqni saqlash tizimining barqarorligi va aholining hayot sifati uchun muhim asos bo'lib xizmat qiladi. Mazkur tahlillar shuni ko'rsatadiki, tibbiy xizmatlarning samaradorligini oshirishda ularning iqtisodiy jihatdan asoslangan rejalashtirilishi, resurslardan oqilona foydalanilishi va bemorlarga yo'naltirilgan yondashuv muhim ahamiyatga ega. Sohaning jadal rivoji uchun davlat budjeti va xususiy investitsiyalar o'rtasida muvozanatli moliyalashtirish modeli joriy etilishi, elektron sog'liqni saqlash tizimlari kengaytirilishi, profilaktik xizmatlar ustuvorlikka aylanishi va natijadorlikka asoslangan moliyaviy mexanizmlar

ishlab chiqilishi lozim. Shuningdek, tibbiy xizmatlar sifati va ko'lamini aniqlashtirish uchun zamonaviy monitoring va audit tizimlarini kuchaytirish zarur.

Tibbiy xodimlarning malakasini oshirish, ularning mehnat sharoitlarini yaxshilash va motivatsion mexanizmlarni yo'lga qo'yish ham samaradorlikni oshirishda muhim omildir. Shu bilan birga, aholining tibbiy savodxonligini oshirish orqali sog'liqni saqlash tizimiga tushayotgan yukni kamaytirish ham strategik maqsad bo'lib qolmoqda. Ushbu takliflar tizimli ravishda amalga oshirilsa, sog'liqni saqlash xizmatlari nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga ham xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. S.A. Sagdullaev, G.S. Alimova. Sog'liqni saqlash iqtisodiyoti. – T.: Iqtisod-Moliya, 2018. – 240 b.
2. A.K. Muxamedov. Sog'liqni saqlash tizimida iqtisodiy islohotlar. – T.: Fan va Texnologiya, 2020. – 198 b.
3. E.M. Mamatqulov. Tibbiy xizmatlar menejmenti. – T.: Innovatsiya Ziyo, 2021. – 212 b.
4. A.S. Xolmatova. Tibbiy xizmatlar sifati baholash tizimi. – T.: Ilm Ziyo, 2021. – 164 b.
5. D.K. Raxmonov. Tibbiy xizmatlarning moliyalashtirilishi va samaradorligi. – T.: Yangi Asr Avlodi, 2022. – 175 b.
6. OECD. Health at a Glance 2023: OECD Indicators. – Paris: OECD Publishing, 2023. – 200 p.
7. WHO. Global Spending on Health: A World in Transition. – Geneva: World Health Organization, 2019. – 102 p.
8. William C. Hsiao, Peter S. Heller. What Macroeconomists Should Know About Health Care Policy. – Washington: IMF, 2007. – 74 p.
9. Donald A. Barr. Introduction to U.S. Health Policy: The Organization, Financing, and Delivery of Health Care in America. – Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2020. – 376 p.
10. Reinhardt U.E., Hussey P.S., Anderson G.F. U.S. Health Care Spending in an International Context. – Health Affairs, 2004, Vol. 23(3). – pp. 10–25.
11. Мухаммедов М.М., Зайналов Ж.Р., Нормуродов У.Н., Айубов И.И., Халиков Я.М. va boshq. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik – Samarqand: "Fan bulog'i" nashriyoti, SamISI, 2022-y.-490 bet.
12. I.M. Osadchaya umumiy tariri ostida, Ekonomika» izohli lug'ati, 2000 -y, 86- c.
13. Экономико-математический словарь: Словарь современной экономической науки. Л.И.Лопатников., –М.: Дело. 2003
14. <https://yuz.uz/news/ozbekistonda-tibbiyot-tarixi-va-rivoji>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>